

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2531/2017
28.12.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић Момировић и Марине Говедарица, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ... и ДД из ..., чији су пуномоћници Небојша Ивановић и Ненад Дашић, адвокати из ..., против туженог ЂЂ АД из ..., чији је пуномоћник Миодраг Војновић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1483/17 од 16.06.2017. године, на седници одржаној 28.12.2017. године донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1483/17 од 16.06.2017. године, тако што се одбија као неоснована жалба тужилаца и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1366/2016 од 09.03.2017. године и одбија захтев тужилаца да се обавезе тужени да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да накнаде туженом трошкове поступка по ревизији у износу од 33.000,00 динара.

Образложење

Основни суд у Новом Саду, пресудом П1 1366/2016 од 09.03.2017.године, одбио је тужбене захтеве тужилаца, којим су тражили да се пониште као незаконита решења туженог о отказу уговора о раду: број ... од 11.10.2013. године, којим је тужиоцу АА престао радни однос код туженог; број ... од 11.10.2013. године, којим је тужиоцу ББ престао радни однос код туженог; број ... од 11.10.2013. године, којим је тужиоцу ВВ престао радни однос код туженог; број ... од 11.10.2013. године, којим је тужиоцу ГГ престао радни однос код туженог; број ... од 11.10.2013. године, којим је тужиоцу ДД престао радни однос код туженог (став први изреке). Одбио је тужбене захтеве тужилаца, којим су тражили да се утврди да су: Анекс број XII Уговора о раду број ... од 01.06.2016. године, број ... од 03.06.2013. године, којим је тужилац АА, премештен на послове радног места сарадник за подршку пословним процесима (НМ 061204003), Служба за подршку пословним процесима, Дирекције пословни центар, Функција за организациона питања ЂЂ АД, у примени од 01.07.2013. године, Анекс број XIII Уговора о раду

број ... од 01.06.2006. године, број ... од 03.06.2013. године, којим је тужилац ББ премештен на послове радног места сарадник за подршку пословним процесима (НМ 061204003), Служба за подршку пословним процесима, Дирекција пословни центар, Функција за организациона питања ЂЂ АД, у примени од 01.07.2013. године, Анекс број XIII Уговора о раду број ... од 01.06.2006. године, број ... од 03.06.2013. године, којим је тужилац ВВ, премештен на послове радног места самостални референт за подршку пословним процесима (НМ 061204004), Служба за подршку пословним процесима, Дирекције пословни центар, Функција за организациона питања ЂЂ АД, у примени од 01.07.2013. године, Анекс број XIII Уговора о раду број .. од 01.06.2006. године, број ... од 03.06.2013. године, којим је тужилац ГГ премештен на послове радног места самостални референт за подршку пословним процесима (НМ 061204004), Служба за подршку пословним процесима, Дирекција пословни центар, Функција за организациона питања ЂЂ АД, у примени од 01.07.2013. године и Анекс број XIV Уговора о раду број ... од 01.06.2006. године, број ... од 03.06.2013. године, којим је тужилац ДД премештен на послове радног места сарадник за подршку пословним процесима (НМ 061204003), Служба за подршку пословним процесима, Дирекција пословни центар, Функција за организациона питања ЂЂ АД, у примени од 01.07.2013. године, апсолутно ништави (став други изреке). Одбио је тужбене захтеве тужилаца, којим су тражили да се обавезе тужени да врати тужиоца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД на рад, на послове који одговарају њиховој стручној спреми, знању и радним способностима и да им надокнади трошкове поступка, са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате (став трећи изреке). Обавезао је тужиоце да накнаде туженом трошкове парничног поступка у износу од 394.500,00 динара (став четврти изреке).

Апелациони суд у Новом Саду, пресудом Гж1 1483/17 од 16.06.2017. године, усвојио је жалбу тужилаца и преиначио пресуду Основног суда у Новом Саду П1 1366/16 од 09.03.2017. године, тако што је усвојио тужбени захтев за поништај решења туженог о отказу уговора о раду од 11.10.2013. године, којима је престао радни однос тужиоцима, усвојио тужбени захтев за утврђење ништавости анекса уговора о раду од 03.06.2013. године, којим су тужиоци премештени са ранијих послова на послове сарадника за подршку, односно самосталних референата за подршку пословним процесима у Служби за подршку пословним процесима, Дирекције пословни центар, Функција за организациона питања туженог, усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да врати тужиоце на рад на послове који одговарају њиховој стручној спреми, знању и радним способностима и обавезао туженог да накнади тужиоцима трошкове првостепеног парничног поступка у износу од 589.000,00 динара (став први изреке). Усвојио је захтев тужилаца и обавезао туженог да накнади тужиоцима трошкове поступка по жалби у износу од 115.500,00 динара (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се преиначи побијана пресуда и одбија жалба или укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење и определио трошкове на име састава ревизије у износу од

33.000,00 динара. У ревизији је указано и уз ревизију приложене одређене одлуке Апелационог суда у Новом Саду и Врховног касационог суда.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу одредби члана 403. став 2. тачка 2. и 441, а у вези члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14), па је утврдио да је ревизија туженог основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су били у радном односу код туженог до 11.10.2013. године, када им је престао радни однос на основу оспорених решења као вишку запослених. Престанком радног односа тужилаца је претходила одлука директора Функције за организациона питања од 17.07.2012. године, о измени Правилника о организацији и систематизацији послова, којим изменама су одређена радна места и број извршилаца у Служби за подршку пословним процесима. Распоређивање тужилаца у Служби за подршку пословним процесима извршено је оспореним анексима уговора о раду, закљученим неколико месеци пре отказа, 03.06.2013. године. У Службу у коју су премештени, тужиоци нису добијали радне задатке, осим спорадичних послова сређивања архивске грађе. Тужиоцима као радницима у наведеној служби, оспореним решењима престао је радни однос 11.10.2013. године, због престанка потребе за њиховим радом. Престанку радног односа отказом уговора о раду је претходила измена и допуна Правилника о систематизацији од 23.04.2013. године, када су укинута послови које су тужиоци обављали пре премештаја у Службу за подршку пословним процесима, претходила је одлука директора туженог од 24.07.2013. године, о покретању поступка утврђивања вишка запослених услед организационих промена и то запослених чији је статус требало решити доношењем Програма решавања вишка запослених. Претходила је и одлука генералног директора туженог од 24.07.2013. године о утврђивању предлога програма, у ком су наведени разлози престанка потребе за радом запослених. Код туженог је дошло до битних пословних промена које се односе на организацију друштва и процес производње, усмерених на смањење укупних трошкова пословања, што подразумева и оптимизацију коришћења људских ресурса, те услед тога реорганизацију појединих организационих јединица, укидање одређених послова. Тужени је предлог програма решавања вишка запослених доставио на мишљење Националној служби за запошљавање, иако у предлогу програма није исказана потреба за преквалификацијом или доквалификацијом у циљу распоређивања запослених чији се послови укидају на друга радна места. Национална служба за запошљавање је дала мишљење и тужени одговорио на дато мишљење. Јединствена синдикална организација код туженог је на достављено мишљење предлога програма решавања вишка запослених указала на обавезу послодавца да предузима мере ради спречавања отказа, а од стране генералног директора туженог је одговорено да је послодавац већ предузео активности и мере у циљу смањења негативних последица отпуштања, јер је 154 запослена од укупно 336 на пословима који се укидају, преместио на друге

одговарајуће послове и тиме заштитио одређену категорију запослених у складу са законом. Тужени је 26.08.2013. године, донео одлуку којом је запосленима понудио споразумни престанак радног односа, а после тога 23.09.2013. године је одбор директора туженог донео програм решавања вишка запослених. У склопу програма извршена је организациона промена и укинута су систематизовани послови у Служби за подршку пословним процесима, Дирекција пословни центар, Функција за организациона питања и поред осталих је обухватала и послове сарадника и самосталних референата за подршку пословним процесима а то су послови које су обављали тужиоци, на које су они били распоређени и на којим је отказан уговор о раду. Од укупно 4392 запослена на неодређено време, број запослених чији се послови укидају који су обухваћени програмом је 159. У програму је констатовано да је у оквиру припрема за покретање поступка за утврђивање вишка запослених, послодавац 157 од укупно 336 запослених из Службе за подршку пословним процесима који раде на пословима који се укидају, преместио на друге одговарајуће послове, у друге организационе делове у друштву спречавајући тиме незапосленост за укупно 46%. Преосталим запосленима је отказан уговор о раду на основу одредбе члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, уз исплату одговарајуће отпремнине у складу са законом и колективним уговором. Генерални директор туженог је овластио директора Дирекције за организациону ефикасност да у његово име усваја, потписује одлуке о изменама и допунама организационе структуре, поред осталог, измене и допуне Правилника о организацији и систематизацији послова, одлуке о организационим променама, осим оних којим се предвиђа повећање броја запослених, односно буџета зарада, те да је директор Дирекције донео измену и допуну Правилника о организацији и систематизацији послова, поред осталог у делу којим се укида организациона јединица и радна места у служби у којој су били запослени тужиоци. Акт о измени и допуни Правилника о систематизацији објављен је и ступио је на снагу 10.10.2013. године, пре доношења оспорених решења, на основу којих је тужиоцима престао радни однос 11.10.2013. године (тужба је поднета 26.12.2013. године).

Из образложења првостепене пресуде произлази, да су тужиоци поднеском од 18.03.2015. године, предложили преиначење тужбе, зато што би утврђивање апсолутне ништавости анекса уговора о раду на основу којих су тужиоци премештени у службу „За подршку пословним процесима“ било целисходно за коначно решење односа међу странкама, а имајући у виду да су предметни анекси и поништај решења о отказу уговора о раду тужиоцима у непосредној вези, да би првостепени суд решењем донетим на рочишту од 29.09.2016. године, дозволио преиначење тужбеног захтева за утврђење ништавости анекса уговора о раду за тужиоце.

Првостепени суд је закључио да тужиоци нису доказали незаконитост оспорених решења, због чега је одбио њихов тужбени захтев. Поред тога, да је дозволио преиначење тужбе тужилаца и утврдио да код туженог није било стварне потребе за премештајем тужилаца путем закључења оспорених анекса чије се утврђење ништавости тражи, односно да није било објективних и оправданих разлога за премештај, али и да непостојање потреба процеса рада за премештај запосленог никако не може бити разлог за утврђење ништавости анекса

уговора о раду, којим је тај запослени премештен, односно не може се поставити знак једнакости између сваке незаконитости акта и ништавости акта, јер је појам ништавости ужи од појма незаконитости, па такво непостојање потреба процеса организације рада чини анекс уговора о раду незаконитим у смислу захтева и разлога за поништај анекса, за који је прописан преклузивни рок од 90 дана по тада важећем закону, али га истовремено не чини ништавим и то у смислу одредби Закона о облигационим односима и одредби Закона о раду. Поред тога, да, уколико би се прихватило супротно становиште у правни поредак би се увела неприхватљива правна несигурност, зато што би се отворила могућност подношења тужбе за утврђење ништавости анекса уговора о раду због непостојања потребе процеса рада у периоду од десетак година уназад и више, јер захтев за утврђење ништавости не застарева.

Другостепени суд је закључио да основ тужбеног захтева за утврђење ништавости анекса уговора о раду је садржан у одредбама члана 171. став 1. и 172. став 1. Закона о раду, да је тужени понудивши тужиоцима измену уговора о раду пропустио у понуди унети све елементе прописане одредбом члана 172. став 1. Закона о раду, јер се само паушално позвао на разлоге, правдајући се потребом процеса и организације рада, да полазећи од временског периода, односно датума када су тужиоци распоређени на ове послове, утврђених чињеница о њиховој неактивности на новим пословима, услед тога што нису имали никаквих задужења, као и датума када им је уговор о раду отказан, произлази да у Служби у којој су распоређени нису имали радних задужења, те да није постојала потреба процеса и организације рада наведена у понудама упућени тужиоцима. Затим, да тужени је у склопу својих пословних активности и обавеза о планирању организације рада морао имати у виду околност да ће наведена служба бити укинута кратко време пошто је тужиоце у ту службу распоредио и да је ништав анекс уговора о распоређивању, јер за распоређивањем није постојала стварна потреба и да супротно наводима првостепене пресуде, захтев за утврђење ништавости анекса уговора о раду у складу са одредбом члана 11. став 2. Закона о раду не застарева. Поред тога, да наведено понашање представља злоупотребу права које је у конкретној ситуацији извршено противно циљу коме је оно установљено и да је тужени у циљу да формално испоштује поступак са становишта другачије организације службе створио простор за отказ тужиоцима на незаконит начин, па како су ништави анекси уговора о раду којима су тужиоци са својих ранијих послова распоређени у наведену службу, да је правна последица ништавости анекса и поништај оспорених решења о отказу уговора о раду тужиоцима, као вишковима запослених, јер је вредновање престанка потребе за њиховим радом извршено са становишта послова на које су незаконито премештени.

Међутим, овакав закључак другостепеног суда се не може прихватити као правилан, због чега су основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, на који законски разлог овај суд пази и по службеној дужности, у смислу члана 408. ЗПП, због чега је другостепена пресуда преиначена и одбијена жалба тужилаца.

Наиме, како је тужба у овој парници из радног односа поднета 26.12.2013. године и тужиоци поднеском од 18.03.2015. године предложили преиначење тужбе, ради утврђивања апсолутне ништавости анекса уговора о раду, на основу којих су тужиоци премештени у Службу за подршку пословним процесима, дакле Анекса од 03.06.2013. године, то су изгубили право на судску заштиту, с обзиром на то да је тужбени захтев ради утврђења ништавости анекса поднет по протеку законског рока од 90 дана, из тада важеће одредбе члана 195. став 2. Закона о раду („Сл.гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09 и 32/13).

Поред тога, како је утврђено да је у склопу програма решавања вишка запослених извршена организациона промена и да су укинута систематизовани послови у оквиру Службе за подршку пословним процесима, Дирекција пословни центар, Функција за организациона питања, поред осталих и послови сарадника и самосталних референата за подршку пословним процесима, да су то послови који су обављали тужиоци на које су били распоређени и на којим је отказан уговор о раду и оспорена решења о престанку радног односа донета на основу Програма решавања вишка запослених услед организационих промена код туженог, а на основу одредбе члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, то је неоснован захтев тужилаца за поништај оспорених решења.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба тужилаца, поводом ревизије туженог, то је преиначена побијана другостепена пресуда и у погледу одлуке о трошковима, тако што је одбијен захтев тужилаца да се обавезе тужени да им накнади трошкове парничног поступка и обавезани тужиоци да накнаде туженом трошкове поступка на име састава ревизије у износу од 33.000,00 динара, на основу Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, број 121/2012), чл.153. и 154. а у вези одредбе члана 165. став 2. ЗПП.

Из изнетих разлога Врховни касациони суд на основу одредбе члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић